

A. G. High School and G. & D. Parikh Higher Secondary School

Navrangpura, Ahmedabad - 380 009.

Preliminary Examination : 2015

Date : 07-02-2015

Std. : 10

Marks : 100

Day : Saturday

Subject : Sanskrit

Time : 3:00 Hrs.

PART-A : 50 Marks

1. अभिमन्युः कस्य पुत्रः आसीत् ?
(A) जनार्दनस्य (B) धृतराष्ट्रस्य
(C) अर्जुनस्य (D) शकुनेः
2. कः श्रेष्ठिपुत्रः आसीत् ?
(A) मन्त्रगुप्तः (B) राजवाहनः
(C) शक्तिकुमारः (D) राजहंस
3. केषां जनानां प्रगतिः बाधिता भवति ?
(A) भयग्रस्तानाम् (B) व्यसनिजनानाम्
(C) व्यवहारिकानाम् (D) शिष्यजनानाम्
4. गवादयः पशवः कीदृशाः भवन्ति ?
(A) अचेतनाः (B) सबुद्धयः
(C) असमर्थाः (D) निर्बुद्धयः
5. कुपिता बुद्धिः किं न पश्यति ?
(A) मार्गम् (B) परदोषम्
(C) आत्मदोषम् (D) आलोकम्
6. Where was the battle of Mahabharata fought ?
(A) In hastinapur (B) In Kurukshetra
(C) In Ayooouhya (D) In Indraprastha
7. With whom does Brahma compare Durvasa ?
(A) Actor (B) Magician
(C) Mendicant (D) Snake Charmer
8. सन्ध्याविधौ कयोः सन्धिः भवति ?
(A) मनसा बुद्धया (B) शिवस्य पार्वत्याः च
(C) आत्मनः परमात्मनः च (D) मानवस्य देवस्य च
9. कः न जायते म्रियते वा कदाचित् ?
(A) मनुष्यः (B) भक्तः
(C) आत्मा (D) देहः
10. कतिविधाः भक्ताः सन्ति ?
(A) चतुर्विधाः (B) द्वाविधौ
(C) त्रिविधाः (D) एकविधः
11. शिक्षा कस्मात् कारणात् क्षयं गच्छति ?
(A) अव्यवस्थापर्यायात् (B) कालपर्यायात्
(C) बुद्धिपर्यायात् (D) गुरुपर्यायात्

12. कीदृशः अर्जुनः पुनः स्वर्गं प्रस्थितः ?
 (A) गृहीतचिन्तः (B) गृहीतजलः
 (C) क्रोधाविष्टः (D) पराजितः
13. द्वितीया एकवचनस्य रूपं किम् अस्ति ?
 (A) नदीम् (B) नद्यै
 (C) नद्या (D) नद्याम्
14. 'कवीनाम्' पदस्य विभक्तिः वचनं च अस्ति ।
 (A) षष्ठी बहुवचनम् (B) षष्ठी एकवचनम्
 (C) द्वितीया बहुवचनम् (D) सप्तमी एकवचनम्
15. 'गुरवे' पदस्य विभक्तिः वचनं च अस्ति ।
 (A) तृतीया एकवचनम् (B) चतुर्थी एकवचनम्
 (C) द्वितीया बहुवचनम् (D) सप्तमी एकवचनम्
16. 'सीतायाम्' पदस्य विभक्तिः रूपं किम् अस्ति ?
 (A) द्वितीया एकवचनम् (B) द्वितीया बहुवचनम्
 (C) सप्तमी एकवचनम् (D) षष्ठी एकवचनम्
17. 'युष्मत्' पदं किं वर्तते ?
 (A) द्वितीयायाः (B) तृतीयायाः
 (C) पञ्चम्याः (D) सप्तम्याः
18. 'वदत' क्रियापदं किं अस्ति ?
 (A) विध्यर्थस्य (B) आज्ञार्थस्य
 (C) वर्तमानस्य (D) भविष्यकालस्य
19. 'मन्येरन्' क्रियापदम् अस्ति ।
 (A) अन्यपुरुष एकवचनं (B) मध्यमपुरुष बहुवचनं
 (C) प्रथम पुरुष बहुवचनं (D) अन्यपुरुष बहुवचनं
20. 'खादेत्' क्रियापदम् अस्ति ।
 (A) आज्ञार्थस्य (B) विध्यर्थस्य
 (C) ह्यस्तनभूतकालस्य (D) बहुवचनस्य
21. 'विन्दध्वे' क्रियापदम् अस्ति ।
 (A) वर्तमान मध्यम पुरुष एकवचनं (B) ह्यस्तन प्रथम पु. एकवचनं
 (C) वर्तमान मध्यम पुरुष बहुवचनं (D) भविष्यकाल मध्यम पु. बहुवचनं
22. हे देव ..... दुरितानि परासुव ।
 (A) अग्ने (B) वरुण
 (C) सवितुर (D) वायो
23. कर्मण्येवाधिकारस्ते मा ..... कदाचन । रिक्तस्थाने उचितं पदं किम् ?
 (A) फलम् (B) फलेषु
 (C) फलस्य (D) फलेन
24. सिद्धराजः मालयविजयेन धनस्य स्वामित्वं प्राप्तवान् । रेखाङ्कितस्य कृदन्तस्य प्रकारं किम् ?
 (A) हेत्वर्थभूतकृदन्त (B) विद्यर्थभूतकृदन्त
 (C) कर्मणि भूतकृदन्त (D) कर्तरिभूतकृदन्त

25. एवं विचार्य फूटनाथः वित्तदासस्य गृहम् अगच्छत् । रेखाङ्कितस्य कृदन्तस्य प्रकारं किम् ?
 (A) सम्बन्धक भूतकृदन्त (B) विद्यर्थ भूतकृदन्त
 (C) हेत्वर्थ भूतकृदन्त (D) कर्मणि भूतकृदन्त
26. 'कीर्तिमया' एतस्य सन्धिविच्छेदः कः ?
 (A) कीर्ति + मया (B) कीर्तिः + मयाः
 (C) कीर्तिः + मया (D) कीर्तिः + मयाः
27. 'इत्युक्ते' एतस्य सन्धिविच्छेदः कः ?
 (A) इति + युक्ते (B) इती + उक्ते
 (C) इत्य + उक्ते (D) इति + उक्ते
28. 'स्वेदसलिलम्' पदस्य समासप्रकारः कः ?
 (A) चतुर्थीतत्पुरुष (B) पञ्चमीतत्पुरुष
 (C) द्वितीया तत्पुरुष (D) षष्ठी तत्पुरुष
29. 'अतिथिः' पदस्य समासप्रकारः कः ?
 (A) नञ् तत्पुरुषः (B) कर्मधारय
 (C) बहुव्रीहि (D) तृतीया तत्पुरुष
30. 'समादिशति' ह्यस्तन भूतकाले परिवर्तयत ।
 (A) समादिशन् (B) समादिशत्
 (C) समादिशतु (D) समादिश
31. 'आचरायामि' आज्ञार्थकाले परिवर्तयत ।
 (A) आचरेत (B) आचरन्तु
 (C) आचरयानि (D) आचर
32. अधोदत्तेभ्यः रूपेभ्यः योग्यं 'स्म' रूपं किम् ?
 ततः दारग्रहणाय विविधान् देशान् अभ्रमत् ।
 (A) भ्रमामिस्म (B) भ्रमतिस्म
 (C) अभ्रमतिस्म (D) भ्रमन्तिस्म
33. 'विना' योगे का विभक्तिः ?
 (A) द्वितीया (B) चतुर्थी
 (C) प्रथमा (D) सप्तमी
34. 'नमः' योगे का विभक्तिः ?
 (A) तृतीया (B) चतुर्थी
 (C) पञ्चमी (D) द्वितीया
35. संस्कृतस्य ..... जीवति रिक्तस्थाने उचितं अव्ययपदं किम् ?
 (A) अपि (B) ऋते
 (C) अलम् (D) कृते
36. अस्मिन् ग्रन्थे ..... प्रकरणानि सन्ति । रिक्तस्थाने उचितं संख्यावाचकं पदं किम् ?
 (A) अष्ट, अष्टौवा (B) अष्टाभिः
 (C) अष्टाभ्यः (D) अष्टासु

- 37/ यदि पात्राणां जन्म भवति ..... तेषां मरणम् अपि भवति । रिक्तस्थाने उचितं अव्ययपद किम् ?
 (A) तथा (B) तदि
 (C) तर्हि (D) ततः
38. 'व्याकरणमहाभाष्यस्य' रचयिता कः ?
 (A) पतञ्जलिः (B) पाणिनिः
 (C) कात्यायन (D) हेमचन्द्राचार्यः
- 39/ 'मुद्राराक्षसस्य कः कर्ता ?
 (A) महाकविः शुद्रकः (B) महाकविः विशाखादत्त
 (C) महाकविः भारविः (D) महाकविः कालिदासः
40. 'सन्निधौ' शब्दस्य कः अर्थः ?
 (A) A good treasure (B) Near
 (C) Above (D) Surrounding
41. 'सगरम्' शब्दस्य कः अर्थः ?
 (A) Salty (B) Poisonous
 (C) Bitter (D) Ocean
- 42/ पुरुष वचनानुसारः प्रयोगः वर्तते ?
 (A) तेन अश्व एका याचिता (B) तेन याचितं अश्वम्
 (C) तया अश्वो एका याचितम् (D) तेन अश्व एको याचितः
43. 'गुरु' शब्दस्य षष्ठी एकवचनस्य रूपम् अस्ति ।
 (A) गुरोः (B) गुरवे
 (C) गुरौ (D) गुरुम्
44. 'इन्दुः' इति शब्दस्य पर्याय शब्दः कः ?
 (A) इंगम् (B) इन्दिरा
 (C) इंदीवरम् (D) चन्द्रः
45. 'अमरा' इति शब्दस्य विरुद्धार्थकः शब्दः कः ?
 (A) निर्जरा (B) अमर्त्या
 (C) मर्त्या (D) अमृता
- 46/ छात्राय ..... । वचनानुसारं रिक्तस्थानं पूरयत् ।
 (A) छात्राभ्याम् छात्रेभ्यः (B) छात्राभ्याम् छात्रैः
 (C) छात्रयोः छात्राणाम् (D) छात्रयोः छात्रेषु
47. .... पठाव पठाम । वचनानुसार रिक्तस्थानं पूरयत ।
 (A) पठामि (B) पठति
 (C) पठानि (D) पठथ
48. 'भानु' शब्दस्य सप्तमी बहुवचनस्य रूपम् अस्ति ।
 (A) भानौ (B) भान्वोः
 (C) भानुसु (D) भानुषु
49. 'त्व मिथ्या वदसि निर्जीवानां पात्राणां मरणं कथं सम्भवति ? एतद वाक्यं कः वदति ?
 (A) वित्तदासः (B) कूटनाथः
 (C) सुनीतः (D) शाण्डिल्यः

50. घटनास्थलात् के दूरे धावन्ति ?

(A) मनुष्याः

(C) प्रस्तरादयः

(B)

पशवः पश्चिणश्च

(D)

चौराः

•••

PART-B

Section - A

1. अधोलिखितस्य गद्यांशस्य आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (04)

✓सिध्दराजस्य जयसिंहस्य निवेदनेन प्रेरिताः हेमचन्द्राचार्याः एकम पूर्व व्याकरणग्रन्थं रचितवन्तः । सः सिध्दहैमव्याकरणम् इति नाम्ना प्रसिध्दः अस्ति । अस्मिन् अष्टौ अध्यायाः सन्ति । तेषु प्रारम्भिकेषु षट्सु अध्यायेषु संस्कृत भाषायाः अन्तिमयोः द्वयोः अध्याययोः प्राकृतभाषाणाञ्च व्याकरणमप्यस्ति ।

अथवा

स्वरेण युवकः, कायेन वृध्दः, इव कश्चित् भग्नधन्तः धवलकेशः सदण्ड एकः जनः अर्जुनस्य समीपमागतवान्। अदृष्टपूर्वं तादृशं जनं द्रष्ट्वा अर्जुनः आश्चर्यचकितः सञ्जातः । महाभारत कालिकान् स्थूलकायान् बलिष्ठान् जनान् स्मरन् स कष्टमपि अनुभूतवान् ।

2. अधोलिखितयोः वाक्ययोः आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (02)

✓(1) संसारे विविधाः पदार्थाः सन्ति ।

✓(2) तद्यथा स्वर्ण-लोहादयो धातवः, वट खदिरादयो वृक्षाः गो घोटकादयः पशवः च ।

अथवा

(1) कथं लोकविनाशाय ते विषापादपस्येव जटावल्लकानि जातानि ।

(2) अनुचिता खलु अस्य मुनिवेषस्य हारयष्टिरिव वृतमुक्ता चितवृत्तिः ।

3. कस्यचित् उपरि एकस्य संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । (02)

Brahma' rebuke to Durvasa

अथवा

✓Planning of the excellent girl.

4. कस्यचित्तस्य उपरि एकस्य संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । (02)

✓The writer of "सिध्दहैमशब्दानुशासन" ।

अधोलिखितानां प्रश्नानाम् एकवाक्येन संस्कृतभाषायाम् उत्तरं लिखत ।

5. कन्या तण्डूलान् केन प्रक्षालितवती ? (01)

6. मुनिवेषस्य का अनुचिता ? (01)

7. निर्जीवानां पात्राणां किं न सम्भवति ? (01)

8. गोष्ठेषु गावः केन सह शेरते ? (01)

Section - B

9. अधोलिखितेषु कस्यचित् एकस्य पद्यांशयो आङ्गलभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (04)
- (अ) सभग्नधन्वा विरथे । इताश्चो हतसारथिः ।
हस्तेनादाय वैदेहीं पपात भुवि रावणः ॥
जटायुस्तमतिक्रम्य तुण्डेनास्य खगाधिपः ।
बामबाहून् दश तदा व्यपाहरत् अरिन्दमः ॥
- अथवा
- (अ) न जानामिपुण्यं न जानामि तीर्थं न जानामि मुक्तिंलयं वा कदाचित् ।
न जानामि भक्तिं व्रतं वापि मातः गतिस्त्वं गतिस्त्वं त्वमेका भवानि ॥
10. अधोलिखितयोः पद्यांशयौः आङ्गलभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (02)
- (1) क्षणे रुष्टः क्षणे तुष्टः रुष्टः तुष्टः क्षणे क्षणे ।
(2) शतं पदानि निष्क्रम्य शौचार्थं गच्छ सत्वस्म ।
11. कस्यायि एकस्य विचारस्य विस्तारं कुरु । (03)
- यथा चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते
निघर्षण - च्छेदन - ताप ताडनैः ।
- अथवा
कर्मण्येवाधिकारस्ते मा क्स्वेषु कदाचन ।
फलैषु
12. विचारस्य विस्तारं कुरु । (03)
- हुतिं च दत्तं च तथैव तिष्ठति ।

Section - C

अधोलिखितानां प्रश्नानां आङ्गलभाषायाम् उत्तरं लिखत ।

13. Whom did Durvasa curse ? Why ? (02)
14. What was the planning of Kutanatha to deceive Vitadasa ? (02)
15. What was the condition of the son of the unfamiliar man ? (02)

अधोलिखितानां प्रश्नानां आङ्गलभाषायाम् उत्तरं लिखत ।

16. What did Jatayu do at the end ? (02)
17. How is the image of Shiva, giving Salvation formed with ? (02)

कोष्ठगतपदानि प्रयुज्य अधोलिखितानां वाक्यानां संस्कृतानुवादं कुरुत ।

18. Ours are three duties : (अस्मद् - त्रि - कर्तव्य अस्) (01)
19. I bring vegetable, ghee and oil for money. (धन, शाक, धृत, तैल, च आ + नी) (01)

Section - D

अधोलिखितस्य नाट्यखण्डस्य आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत :

(04)

20. शाण्डिल्यः भो भगवन् । इदमुद्यानम् ।
 परिव्राजकः प्रविश अग्रतः ।
 शाण्डिल्यः भगवान् एव पुरतः प्रविशतु । अहं पृष्ठतः प्रविशामि ।
 परिव्राजकः किमर्थम् ।
 शाण्डिल्यः पौराणिक्याः मम मातुः श्रुतम् अशोकपल्ल वान्तरनिरुद्धः व्याध्रः प्रतिवसति ।
 तत् भगवानेव पुरतः प्रविशतु अहं पृष्ठतः प्रविशामि
 परिव्राजकः बाढम् (प्रविशति) (ततः प्रविशति शाण्डिल्यः ।)

अथवा

- सुनीतः न जानामि । प्रथमं कथयतु यत् प्रस्तरादयः किं कुर्वन्ति ।
 पुनीतः प्रस्तरादयस्तु अचेतनाः सन्ति, ते स्वयं क्रियां कर्तुं समर्थाः । न भवति ।
 अतः ते तथैव तिष्ठन्ति ।
 सुनीतः सचेतनाः पशवः पक्षिणश्च किं कुर्वन्ति ?
 पुनीतः एते घटनया उत्थितात् ध्वनेः भयमनुभवन्ति । अतः घटनास्थलात् दूरे धावन्ति ।
 सुनीतः सत्यं वदति भवान् । गवादयः पशवस्तु निर्बुध्यः सन्ति ।
 परन्तु सबुद्धिः मानवोऽपि यदि घटनास्थलात् दूरे घावति, तर्हि पशुरेवसः ।

22. कस्यचित् एकस्य विषयस्य उपरि विवराणात्मक टिप्पणीं लिखत ।

(02)

(1) Parivrajak's character

अथवा

(2) Shree Krishnas Message.

श्लोकपूर्तिं कुरुत ।

(02)

22 अनाथो ..... भवानि ॥

श्लोकपूर्तिं कुरुत ।

(02)

23 जातस्य.....मर्हसि ॥

रेखाङ्कितपदानां स्थाने प्रश्नवाचकं पदं लिखित्वा प्रश्नवाक्यं रचयत ।

24 विना कारणं दुर्घटना न भवति । (किम्)

(01)

25 सा बुद्धिः सात्त्विकी वर्तते । (किम्)

(01)